

در مجلس معین شده بود از این قرار است که عرض می کنم اگر تصویب می فرمائید از همین قرار عمل شود .
 شنبه لوایح قانونی یکشنبه بودجه سه شنبه لوایح قانونی چهارشنبه بودجه پنجشنبه امور متفرقه
مدرس - سوالات هم جزء امور متفرقه است

رئیس - بلی مخالفی نیست ؟ (گفتند خیر)

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)
مؤتمن الملک

جلسه صدوسی و هفتم صورت مشروح مجلس یوم چهارشنبه بیست و هشتم سنبله ۱۳۰۱ مطابق ۲۷ محرم
 مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید .

(صورت مجلس یوم سه شنبه بیست و هفتم سنبله را آقای امیر ناصر قرائت نمودند)
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - راجع به مرضی که بنده در خصوص ترنجبین و کتیرا کردم در صورت مجلس طوری نوشته شده مثل اینکه بنده عرض کرده ام افواهی شنیده ام در صورتی که بنده عرض کردم بموجب قبض رسمی از تجار تخانه قاضی زاده از ترنجبین مالیات گرفته اند و این کتیرا نیست که بهانه جوئی کنند و بگویند چون اورا هم تبخ می زنند مثل کتیرا است و باید مالیات بدهد و عرض بنده حتمی بود نه افواهی و باید در صورت مجلس اصلاح شود .
رئیس - اصلاح می شود آقای تسدین .

(اجازه)

آقا سید محمد قدین - در ابتدای صورت جلسه نوشته شده که بنده تقاضا کردم لایحه مدرسه صنعتی آلمان در دستور مقدم باشد در صورتی که بنده عرض کردم مدرسه صنعتی ایران و آلمان و باید کلمه ایران هم اضافه شود چون اسم این مدرسه هم مدرسه ایران و آلمان است .

رئیس - اضافه می شود . و اینکه نوشته شده است بنده دستور را معین کردم بنده معین نکردم بنده پیشنهاد کردم و مجلس قبول کرد - دیگر ایرادی نیست ؟ (گفته شد خیر)

رئیس - صورت مجلس با این سه فقره اصلاح تصویب شد . آقای حائری زاده .

(اجازه)

حائری زاده - بنده روز گذشته می خواستم دوسه مطلب را عرض کنم متأسفانه موقع به بنده نرسید لذا امروز عرض می کنم

یکی راجع با آقایان معلمین است که مدتی است در مجلس معطل هستند و امر ایشان مراجعه شد به کمیسیون معارف که در آنجا خاتمه یابد و آقای مخبر چند روز پیش در مجلس اظهاراتی کردند که بنده تصور کردم دیگر قضیه ختم شد ولی برعکس می بینم هنوز آقایان در مجلس معطل و سرگردان هستند و موقع افتتاح مدارس هم رسیده است و این ترتیب ناصحیح است می خواستم سؤال کنم که آیا کمیسیون چه اقدامی کرده است ؟ مسئله دیگر اینکه در روزنامه ایران آزاد در روز دیدم نوشته است تصویب نامه از هیئت وزراء صادر شده که بیست و چهار هزار و پنجاه تومان از بابت خسارتی که در موقع انقلاب مشهود به میرزا قاسم خان تبریزی وارد آمده باو بپردازند می خواستم به بینم که اگر پول هست چرا آقایان وزراء بمعلمین نمی دهند ؟ و به میرزا قاسم خان های نوعی می دهند در انقلاباتی که در تمام نقاط مملکت افتاده است ملبونها مال تجار و رعایا غارت و از بین رفته چطور شده که فقط باید برای یک نفر میرزا قاسم خان که در موقع انقلاب خسارت دیده تصویب نامه صادر شود ولی برای آن بدبخت شتر دار که عرض حال بمجلس داده و مال و جانش را به بیغما برده اند و کتک و پس گردنی هم خورده تصویب نامه صادر نمی شود ؟ و جبران خسارتش نمی شود ؟ و برای میرزا قاسم خان های نوعی تصویب نامه صادر می شود خواستم به بینم این مطلب که در ایران آزاد نوشته شده حقیقت دارد یا نه ؟ اگر حقیقت ندارد چرا وزراء تکذیب نمی کنند که دیگر چنین چیزی نوشته نشود و اگر حقیقت دارد چطور با بودن مجلس وزراء تصویب نامه صادر می کنند ؟ یکی دیگر راجع بسوالاتی است که از آقایان وزراء کرده ام و کمتر برای جوابش حاضر می شوند وقتی هم که بمجلس حاضر نمی شوند برای جواب سؤال متهم نتوانستم لغت دیگری پیدا کنم والا وزراء باید همیشه برای جواب آقایان و کلا حاضر باشند اگر بنده يك سوألی راجع بيك نفر مجبوس داشته باشم بواسطه طول مدت جواب که آن بدبخت در مجلس از بین میرود سؤال که برای آتیه نیست . . .

رئیس - این مطالب را به که میگویند؟
حائری زاده - اینها را بنده دیروز می خواستم بگویم وقت نشد حالا به عرض مجلس رساندم

رئیس - مذاکرات امروز راجع به بودجه است و سوالات و امور مختلفه فردا باید مذاکره بشود . . .

حائری زاده - بسیار خوب فردا به عرض میرسانم . بنده سوالاتی دارم که وزراء برای جواب حاضر نمی شوند
محمد هاشم میرزا - عقیده

بنده این است که لفظ متهم جدا باید تکذیب شود .
امین الشریعه - صحیح است وزراء هر روز در مجلس حاضر هستند و نمیشود بآنها نسبت تمرد داد .

حائری زاده - (خطاب به محمد هاشم میرزا) پس شما چه لغتی غیر از این می توانید پیدا کنید ؟

رئیس (خطاب به حائری زاده) فقره سادس ماده (۱۲۹) نظامنامه داخلی گویا در باره جنابعالی شامل بشود بنده به عرض مجلس میرسانم اگر شما هم مطالبی دارید اظهار می فرمائید اشخاصی هم که بخواهند از طرف شما دفاع کنند می کنند بعد رأیست بامجلس است ماده (۱۲۹) نظامنامه داخلی را آقای منتصر الملک بشرح آتی قرائت نمودند ماده ۱۲۹ مؤاخذة بامنع حضور در موارد ذیل است :

اولا- نماینده ای که پس از مؤاخذة در همان جلسه مجدداً از دایره نظم خارج می شود .
 ثانیاً- نماینده ای که در ظرف ۶ ماه دو مرتبه مؤاخذة شده باشد

ثالثاً- نماینده ای که مردم را در مجلس هلثی بز دو خورد یا جنک خانگی یا بضدیت و نقض قوانین اساسی دعوت و ترغیب می نماید .

رابعاً- نماینده ای که نسبت به مجلس یا قسمتی از مجلس یا به رئیس هتک شرف نماید .

خامساً- نماینده ای که نسبت به يك یا چند نفر از هیأت دولت فحشی داده یا تهدید نماید .

سادساً- نماینده ای که نسبت بدولت توهین نماید .

حائری زاده - بنده تصور می کنم فرمایش آقای رئیس راجع بکلمه متهم است که بنده عرض کردم و الا عرض دیگری نکردم و آنچه را که در روزنامه ایران آزاد دیده بودم به عرض رساندم و نسبت به آقایان وزراء توهینی نکرده ام و قصد توهین هم نداشتم عرض کردم لغتی غیر از این پیدا نکردم .

رئیس - آقای دست غیب (اجازه)

حاج سید محمد باقر دست غیب
 فرض بنده هم همین بود که آقای حائری زاده غرضشان از این لفظ توهین نبود فرمودند من لفظی غیر از متهم در این مطلب پیدا نکرده ام و معقلاً نفرمودند . ممکن است آقایان لغت دیگری پیدا کنند ولی فرض ایشان این بود که آقایان وزراء در جواب دادن مسامحه می کنند و قصد توهین نداشته و چون غرضشان توهین نبود در اینصورت بنده دفاع می کنم (همه بین نمایندگان) خیر خیر اینطور نیست صحیح

بنده این است که لفظ متهم جدا باید تکذیب شود .
امین الشریعه - صحیح است وزراء هر روز در مجلس حاضر هستند و نمیشود بآنها نسبت تمرد داد .
حائری زاده - (خطاب به محمد هاشم میرزا) پس شما چه لغتی غیر از این می توانید پیدا کنید ؟
رئیس (خطاب به حائری زاده) فقره سادس ماده (۱۲۹) نظامنامه داخلی گویا در باره جنابعالی شامل بشود بنده به عرض مجلس میرسانم اگر شما هم مطالبی دارید اظهار می فرمائید اشخاصی هم که بخواهند از طرف شما دفاع کنند می کنند بعد رأیست بامجلس است ماده (۱۲۹) نظامنامه داخلی را آقای منتصر الملک بشرح آتی قرائت نمودند ماده ۱۲۹ مؤاخذة بامنع حضور در موارد ذیل است :
 اولاً- نماینده ای که پس از مؤاخذة در همان جلسه مجدداً از دایره نظم خارج می شود .
 ثانیاً- نماینده ای که در ظرف ۶ ماه دو مرتبه مؤاخذة شده باشد
 ثالثاً- نماینده ای که مردم را در مجلس هلثی بز دو خورد یا جنک خانگی یا بضدیت و نقض قوانین اساسی دعوت و ترغیب می نماید .
 رابعاً- نماینده ای که نسبت به مجلس یا قسمتی از مجلس یا به رئیس هتک شرف نماید .
 خامساً- نماینده ای که نسبت به يك یا چند نفر از هیأت دولت فحشی داده یا تهدید نماید .
 سادساً- نماینده ای که نسبت بدولت توهین نماید .
حائری زاده - بنده تصور می کنم فرمایش آقای رئیس راجع بکلمه متهم است که بنده عرض کردم و الا عرض دیگری نکردم و آنچه را که در روزنامه ایران آزاد دیده بودم به عرض رساندم و نسبت به آقایان وزراء توهینی نکرده ام و قصد توهین هم نداشتم عرض کردم لغتی غیر از این پیدا نکردم .
رئیس - آقای دست غیب (اجازه)
حاج سید محمد باقر دست غیب
 فرض بنده هم همین بود که آقای حائری زاده غرضشان از این لفظ توهین نبود فرمودند من لفظی غیر از متهم در این مطلب پیدا نکرده ام و معقلاً نفرمودند . ممکن است آقایان لغت دیگری پیدا کنند ولی فرض ایشان این بود که آقایان وزراء در جواب دادن مسامحه می کنند و قصد توهین نداشته و چون غرضشان توهین نبود در اینصورت بنده دفاع می کنم (همه بین نمایندگان) خیر خیر اینطور نیست صحیح

نیست فحش دادند
رئیس - در صورتی که شخص از روی قصد و عمد يك کلمه را تلفظ نکرده باشد گمان می کنم حق دارد توضیح بدهد و آن کلمه را پس بگیرد در اینصورت تصور می کنم مطلب ختم شده باشد

(بعضی از نمایندگان- صحیح است)
رئیس - خطاب بحائری زاده پس گرفتید ؟

حائری زاده - من باین جهتی که لغت دیگری پیدا نکرده بودم این کلمه را عرض کردم والا قصد توهینی نداشتم و این لفظ را در باره آقایان وزراء قائل نیستم .

رئیس - معذب ختم است بودجه وزارت فواید عامه مطرح است

(فصل اول بودجه وزارت فواید عامه را آقای منتصر الملک بشرح آتی قرائت نمودند)

فصل اول- فقره اول- حوزه وزارتی- عده اعضاء پنج نفر (چهارده هزار و دویست و بیست تومان (۱۴۲۲۰)

رئیس - در ماده اول مخالفی نیست؟
حاج میرزا امرتضی - بنده مخالفم
رئیس - بفرمائید
حاج میرزا امرتضی - مخالفت بنده نظر به سرت مالیه مملکت است و عقیده دارم که در این موقع باید از مخارج غیر ضروری جلو گیری کنیم و مخارج واجب را که برای دولت لازم هست بترتیب الیهم فالالیهم جلو بپوشانیم و آنها را تصویب کنیم و حتی المقدور سعی کنیم آنچه زائد است و مهم نیست حذف کنیم و اگر آقایان در نظر داشته باشند وقتی که بودجه اعتباری بمجلس آمد کسانی که از آن دفاع میکردند می گفتند این بودجه بکمیسیون میرود و در آنجا یکمقداری از آن کسر می شود پس از آن بمجلس می آید و در مجلس هم باز قدری از تصویبی کمیسیون کسر می شود حالا می بینیم برعکس مقداری زیاد بر بودجه های اعتباری افزوده شده که واقعاً به نظر بنده هیچکدام لازم نیست مثلاً در دائره تعمیرات دوفنر معمار باشو و یک نفر معمار نوشته شده در صورتی که دوفنر معمار باشی زیاد است و فقط بيك معمار کافی است همچنین سایر دواير مثلاً دایره جنگلها و معادن و غیره . . .

رئیس - مذاکره در ماده اول است نه در کلیات

حاج میرزا امرتضی - چون حسب معمول موقع مذاکره در ماده اول در کلیات هم صحبت می شود بنابراین حالا بنده هم داخل در کلیات شدم . . .

رئیس - هر ماده اولی که اینطور نیست .

حاج میرزا امرتضی - بنده اینطور

تصور کردم
رئیس - بعضی از لوابح هست که ماده اولش ام‌الواد است و در واقع اساس لایحه است. در این صورت ماده اول و کلیات یکی است ولی این ماده اول اینطور نیست.

حاج میرزا مرزانی قاضی - بلی بنده اشتباه کرده‌ام حالا که فرمودید نظر یا تم را در ماده اول عرض می‌کنم اولاً بنده معاون را زائد می‌دانم و یک نفر مدیر کل کافی است تا بنیاً مفتش را که سه نفر نوشته‌اند بنده بکنفران کافی و دو نفر دیگرش را زائد می‌دانم
رئیس - آقای سهام السلطان موافقت؟

سهام السلطان - بلی موافقت
رئیس - بفرمائید

سهام السلطان - در خصوص معاون و مدیر کل که آقای حاج میرزا مرتضی فرمودند بکنفران مدیر کل کافی است در اینجا هم بمنظور است معاون هم سمت مدیر کل اداره را دارد و دوم معاون پارلمانی است و حقوقش هم چندان فرقی نمی‌کند چه اسمش معاون باشد چه مدیر کل دو بست و پنجاه تومان می‌گیرد و راجع به مفتش هم که فرمودند بکنفران کافی است و دو نفر دیگر زیاد است خاطر ایشان را متذکر می‌کنم که از این سه نفر مفتش بکنفران مخصوص حوزه وزارتی است که در وزارت خانه و دوایر مربوطه تفتیشات می‌کنند و دو نفر دیگر برای سرکشی خطوط شوسه و طرق و شوارع است معذک بنده در این قسمت با ایشان موافقت و بکنفران مفتش را کافی می‌دانم

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا موافقت؟
محمد هاشم میرزا - بلی
رئیس - آقای سلطان العلماء جلور؟

سلطان العلماء - بنده مخالفم
رئیس - بفرمائید
سلطان العلماء - آقای سهام - السلطان فرمودند بکنفران معاون برای مجلس و کارهای مجلسی لازم است و یکی از برای وزارتخانه‌ها بنده هیچ کاری در مجلس نمی‌بینم که یک معاون مخصوصی لازم داشته باشد

سهام السلطان - بنده اینطور عرض نکردم عرض کردم که کار اداری هم کار مجلس هر دو را بکنفران بکنند اشتباه فرمودید
سلطان العلماء - بمنظور که آقای حاج میرزا مرتضی بعرض رسانند بکنفران مدیر کل باین کمی کار برای وزارت خانه کافی است و معاون لازم ندارد شاید بعدها انشاءالله این وزارت خانه توسعه پیدا کرد و ایجاد صنایع نمود و خطوط شوسه

دائر بنماید تا یک فایده از او ببریم و اسم با مسائلی داشته باشد آنوقت شاید با جزاء زیاد هم قائل بشویم و معاون پارلمانی هم احتیاج پیدا کنیم هر مؤسسه او را خیلی کوچک است و رفته رفته توسعه پیدا می‌کند و در اول باید به تناسب کارهایش اجزای داشته باشد مثلاً تصدیق می‌فرمائید یک تاجری باید باندازه کارهایش شاگرد و اجزای نگاهدار نه زیاد تر وزارت فواید عامه هم همینطور است و بنده اساساً باین وزارت خانه مخالف نیستم سوء تفاهمی واقع نشود یعنی از حالا بعد که مطالب بمجلس میاید و در بودجه‌ها مذاکره می‌شود سه نفر تهاهی واقع نشود و بگویند ما را ای اعتماد بدلت داده‌ایم بلی رای اعتماد داده‌ایم و اعتمادمان هم بحال خود باقی است ولی رای عصمت که بدولت و کمیسیون بودجه نداده ایم شاید هم اشتباه کرده و در این موضوع بظرف رفته باشیم چون - انسان جایز الخطا است پس از ذکر این - مقدمات چون به تطویل کلام قائل نیستم عرض میکنم همانطور که آقای حاج میرزا مرتضی فرمودند یک مدیر کل کافی است و معاون باید حذف شود

نصرت الدوله - (مخبر کمیسیون بودجه) لازم است توضیح داده شود که در ماده اول مبلغ ۸۴۰ تومان معادل حقوق سالیانه بکنفران مفتش با توافق نظر بین وزارت فواید عامه و کمیسیون اجمع ماده اول کسر شده و به باقی مانده که ۱۳۳۸۰ تومان است باید رای داده شود
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا موافقت؟

محمد هاشم میرزا - آقای سلطان العلماء راجع به مدیر کل و معاون اشتباه فرمودند در ماده اول مدیر کل نوشته نشده در ماده چهارم است و راجع به حوزه وزارتی نیست و در این موضوع که می‌فرمائید یک نفر مدیر کل برای وزارتخانه کافی است تصور می‌کنم یک وزارت خانه مهمی بدون معاون بماند ضرر داشته باشد علاوه معاون هم برای امور داخلی است و هم برای پارلمان که جواب سؤالات را بدهد و معاون اداری و پارلمانی هر دو بکنفران و از هم مجزی نیستند که آقای سلطان العلماء تصور فرموده اند دو نفرند

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
رئیس - آقای تدین (اجازه)
آقای سید محمد تدین - اینکه آقای نصرت الدوله اظهار فرمودند بین کمیسیون بودجه و وزیر فواید عامه یک توافق نظری حاصل شده بنده سؤال میکنم در کدام کمیسیون بودجه چنین توافقی حاصل شده؟ توضیح بدهند تا بنده هم ملتفت شوم
مخبر - آقای تدین توجه نکردند

والا اگر توجه می‌کردند مطلب را بهتر ملتفت می‌شدند
تدین - بنده توجه کردم
مخبر - کمیسیون بودجه را تصویب و وزیر هر میزانی که حاضر بشود کسر اظهار میکنند و کمیسیون مجبور است در کس با وزیر موافقت کند و یک چیز اضافی نیست که رای تمام افراد کمیسیون خواسته شود وقتی خود وزیر پیشنهاد کند فلان مبلغ کسر شود کمیسیون بودجه هم قبول می‌کند وقتی که بمخبر یا رئیس کمیسیون اطلاع داد مخبر می‌تواند این اظهار توافقی را در مجلس اظهار کند
تدین - فرمودید در کمیسیون توافق نظر حاصل شده است می‌خواستید بفرمائید بامن توافق نظر حاصل شده
مخبر - فرقی نمی‌کند
رئیس - چند فقره پیشنهاد رسیده یکی پیشنهاد آقای آقا سید فاضل است دو مقترح حذف شود دیگری پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب و دو نفر دیگر از آقایان که آنهم راجع به مفتش است و دیگر پیشنهاد آقای کازرونی و آقای مدرس آن هم راجع به حذف مفتش است پیشنهاد آقای زنجانی هم راجع به معاون و مدیر کل است
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - اجازه بفرمائید؟

رئیس - بفرمائید
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - چون در بعضی مطالب در کمیسیون و خارج با وزیر توافق نظر حاصل شد لذا پیشنهاد خود را مسترد می‌دارم
رئیس - رای می‌گیریم بماده اول مبلغ ۱۳۳۸۰ تومان آقایانیکه ماده اول را باین مبلغ تصویب می‌کنند قیام فرمائید (اغلب قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد و ماده دوم (آقای منتصر الملک بشرح آتی قرائت نمودند)
ماده دوم - اداره کابینه و پرسنل (عده اعضاء ده نفر) شش هزار و هفتصد هشتاد تومان (۶۷۸۰)
رئیس - در این ماده مخالفی نیست؟
آقای دست غیب (اجازه)
حاج سید محمد باقر - در ماده اول هم بنده عرضی داشتم که تمام شد و نوبت بنده نرسید لذا در ماده هشتم عرض می‌کنم فرض از این موجب که می‌دهند و مستخدم می‌گیرند چیست؟ فرض تجمل است یا اعاشه اگر فرض اعاشه است و (لا بد هم فرض هم فرض اعاشه است و تجمل غلط است) از ماده اول تا آخر ماده دوم که موجب وزیر و اعضاء است تمام زیاد است و باید کسر شود زیرا ممکن است با کمتر

از این حقوقها اعاشه نموده چنانچه هر اشخاصی هستند که با کمتر از این مواجها هم اعاشه می‌کنند
رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)
آقا سید فاضل - بنده تعجب میکنم از فرمایش آقای دست غیب غرض از تشکیل ادارات فقط انجام وظایف اداری است نه اعاشه هر سه نه تجمل نهایت این است که باید بترتیب هادی و آنطوریکه برای دولت ممکن است و کمیسیون بودجه تصویب کرده اعضاء هم ارتزاق و اعاشه بنمایند و بنده کمال موافقت را دارم ولی چون منشی اول در تمام وزارت خانه‌ها شصت تومان می‌گیرد در اینجا هفتاد تومان نوشته اند بنده پیشنهاد می‌کنم که ده تومان از حقوق منشی اول کسر شده و حقوقش مثل سایر وزارت خانه‌ها شصت تومان باشد
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - بنده موافقت
رئیس - آقای آقا سید محمد باقر (اجازه)
حاج شیخ اسدالله - بنده هم موافقت
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا هم موافقت؟
محمد هاشم میرزا - بلی
رئیس - آقای عماد السلطنه طباطبائی هم موافقت؟
رئیس - بفرمائید
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - چون در بعضی مطالب در کمیسیون و خارج با وزیر توافق نظر حاصل شد لذا پیشنهاد خود را مسترد می‌دارم
رئیس - رای می‌گیریم بماده اول مبلغ ۸۴۰ تومان معادل حقوق سالیانه بکنفران مفتش با توافق نظر بین وزارت فواید عامه و کمیسیون اجمع ماده اول کسر شده و به باقی مانده که ۱۳۳۸۰ تومان است باید رای داده شود
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا موافقت؟

محمد هاشم میرزا - آقای سلطان العلماء راجع به مدیر کل و معاون اشتباه فرمودند در ماده اول مدیر کل نوشته نشده در ماده چهارم است و راجع به حوزه وزارتی نیست و در این موضوع که می‌فرمائید یک نفر مدیر کل برای وزارتخانه کافی است تصور می‌کنم یک وزارت خانه مهمی بدون معاون بماند ضرر داشته باشد علاوه معاون هم برای امور داخلی است و هم برای پارلمان که جواب سؤالات را بدهد و معاون اداری و پارلمانی هر دو بکنفران و از هم مجزی نیستند که آقای سلطان العلماء تصور فرموده اند دو نفرند

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
رئیس - آقای تدین (اجازه)
آقای سید محمد تدین - اینکه آقای نصرت الدوله اظهار فرمودند بین کمیسیون بودجه و وزیر فواید عامه یک توافق نظری حاصل شده بنده سؤال میکنم در کدام کمیسیون بودجه چنین توافقی حاصل شده؟ توضیح بدهند تا بنده هم ملتفت شوم
مخبر - آقای تدین توجه نکردند

والا اگر توجه می‌کردند مطلب را بهتر ملتفت می‌شدند
تدین - بنده توجه کردم
مخبر - کمیسیون بودجه را تصویب و وزیر هر میزانی که حاضر بشود کسر اظهار میکنند و کمیسیون مجبور است در کس با وزیر موافقت کند و یک چیز اضافی نیست که رای تمام افراد کمیسیون خواسته شود وقتی خود وزیر پیشنهاد کند فلان مبلغ کسر شود کمیسیون بودجه هم قبول می‌کند وقتی که بمخبر یا رئیس کمیسیون اطلاع داد مخبر می‌تواند این اظهار توافقی را در مجلس اظهار کند
تدین - فرمودید در کمیسیون توافق نظر حاصل شده است می‌خواستید بفرمائید بامن توافق نظر حاصل شده
مخبر - فرقی نمی‌کند
رئیس - چند فقره پیشنهاد رسیده یکی پیشنهاد آقای آقا سید فاضل است دو مقترح حذف شود دیگری پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب و دو نفر دیگر از آقایان که آنهم راجع به مفتش است و دیگر پیشنهاد آقای کازرونی و آقای مدرس آن هم راجع به حذف مفتش است پیشنهاد آقای زنجانی هم راجع به معاون و مدیر کل است
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - اجازه بفرمائید؟

رئیس - بفرمائید
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - چون در بعضی مطالب در کمیسیون و خارج با وزیر توافق نظر حاصل شد لذا پیشنهاد خود را مسترد می‌دارم
رئیس - رای می‌گیریم بماده اول مبلغ ۸۴۰ تومان معادل حقوق سالیانه بکنفران مفتش با توافق نظر بین وزارت فواید عامه و کمیسیون اجمع ماده اول کسر شده و به باقی مانده که ۱۳۳۸۰ تومان است باید رای داده شود
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا موافقت؟

محمد هاشم میرزا - آقای سلطان العلماء راجع به مدیر کل و معاون اشتباه فرمودند در ماده اول مدیر کل نوشته نشده در ماده چهارم است و راجع به حوزه وزارتی نیست و در این موضوع که می‌فرمائید یک نفر مدیر کل برای وزارتخانه کافی است تصور می‌کنم یک وزارت خانه مهمی بدون معاون بماند ضرر داشته باشد علاوه معاون هم برای امور داخلی است و هم برای پارلمان که جواب سؤالات را بدهد و معاون اداری و پارلمانی هر دو بکنفران و از هم مجزی نیستند که آقای سلطان العلماء تصور فرموده اند دو نفرند

رئیس پیشنهاد - آقای زنجانی قرائت میشود.
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - بنده تمام پیشنهاداتم را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای آقا سید فاضل پیشنهاد شما راجع ابامده سوم است؟
آقا سید فاضل - بلی اشتباه شده است. پیشنهاد دیگری تقدیم میکنم
رئیس - در سال صدو بیست تومان کسر میکنید؟
آقا سید فاضل - بلی ماهی ده تومان از حقوق منشی اول کسر شود که در سال صدو بیست تومان میشود
رئیس - بعطف نمی‌شود رای گرفت و اگر مقدار را زیاد میدانید باید از مبلغ کل کسر نمایند و بقیه را پیشنهاد نمایند حالا پیشنهاد شما ۶۶۶۰ تومان است؟
آقا سید فاضل - بلی
رئیس - آقایانیکه پیشنهاد ایشان را قابل توجه میدانند ۰۰۰
آقا سید فاضل - مسترد می‌دارم
رئیس - رای می‌گیریم بماده دوم مبلغ شش هزار و هفتصد تومان (۶۷۸۰) تومان (آقایانیکه ماده دوم پیشنهادی کمیسیون را تصویب می‌کنند قیام فرمائید (اغلب قیام نمودند)
رئیس - ماده سوم قرائت میشود (آقای منتصر الملک بشرح ذیل قرائت نمودند)
ماده سوم - دائره محاسبات عده اعضاء شش نفر پنجاه هزار و صد تومان (۵۱۰۰ تومان)
مخبر - در این ماده (۴۸۰) تومان معادل حقوق یک محاسب دوم با توافق نظر وزیر حذف شود
رئیس - باقی میانده ۴۶۲۰ تومان آقای کازرونی (اجازه)
آقای میرزا علی ککازرونی - با این ترتیب موافقت
رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - بفرمائید
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - چون در بعضی مطالب در کمیسیون و خارج با وزیر توافق نظر حاصل شد لذا پیشنهاد خود را مسترد می‌دارم
رئیس - رای می‌گیریم بماده اول مبلغ ۸۴۰ تومان معادل حقوق سالیانه بکنفران مفتش با توافق نظر بین وزارت فواید عامه و کمیسیون اجمع ماده اول کسر شده و به باقی مانده که ۱۳۳۸۰ تومان است باید رای داده شود
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا موافقت؟

محمد هاشم میرزا - آقای سلطان العلماء راجع به مدیر کل و معاون اشتباه فرمودند در ماده اول مدیر کل نوشته نشده در ماده چهارم است و راجع به حوزه وزارتی نیست و در این موضوع که می‌فرمائید یک نفر مدیر کل برای وزارتخانه کافی است تصور می‌کنم یک وزارت خانه مهمی بدون معاون بماند ضرر داشته باشد علاوه معاون هم برای امور داخلی است و هم برای پارلمان که جواب سؤالات را بدهد و معاون اداری و پارلمانی هر دو بکنفران و از هم مجزی نیستند که آقای سلطان العلماء تصور فرموده اند دو نفرند

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
رئیس - آقای تدین (اجازه)
آقای سید محمد تدین - اینکه آقای نصرت الدوله اظهار فرمودند بین کمیسیون بودجه و وزیر فواید عامه یک توافق نظری حاصل شده بنده سؤال میکنم در کدام کمیسیون بودجه چنین توافقی حاصل شده؟ توضیح بدهند تا بنده هم ملتفت شوم
مخبر - آقای تدین توجه نکردند

والا اگر توجه می‌کردند مطلب را بهتر ملتفت می‌شدند
تدین - بنده توجه کردم
مخبر - کمیسیون بودجه را تصویب و وزیر هر میزانی که حاضر بشود کسر اظهار میکنند و کمیسیون مجبور است در کس با وزیر موافقت کند و یک چیز اضافی نیست که رای تمام افراد کمیسیون خواسته شود وقتی خود وزیر پیشنهاد کند فلان مبلغ کسر شود کمیسیون بودجه هم قبول می‌کند وقتی که بمخبر یا رئیس کمیسیون اطلاع داد مخبر می‌تواند این اظهار توافقی را در مجلس اظهار کند
تدین - فرمودید در کمیسیون توافق نظر حاصل شده است می‌خواستید بفرمائید بامن توافق نظر حاصل شده
مخبر - فرقی نمی‌کند
رئیس - چند فقره پیشنهاد رسیده یکی پیشنهاد آقای آقا سید فاضل است دو مقترح حذف شود دیگری پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب و دو نفر دیگر از آقایان که آنهم راجع به مفتش است و دیگر پیشنهاد آقای کازرونی و آقای مدرس آن هم راجع به حذف مفتش است پیشنهاد آقای زنجانی هم راجع به معاون و مدیر کل است
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - اجازه بفرمائید؟

رئیس - بفرمائید
آقای شیخ ابراهیم زنجانی - چون در بعضی مطالب در کمیسیون و خارج با وزیر توافق نظر حاصل شد لذا پیشنهاد خود را مسترد می‌دارم
رئیس - رای می‌گیریم بماده اول مبلغ ۸۴۰ تومان معادل حقوق سالیانه بکنفران مفتش با توافق نظر بین وزارت فواید عامه و کمیسیون اجمع ماده اول کسر شده و به باقی مانده که ۱۳۳۸۰ تومان است باید رای داده شود
رئیس - آقای محمد هاشم میرزا موافقت؟

مخبر - اداره محاسبات وزارت فواید عامه فقط برای نگاهداشتن حساب این ۶۰۰۰۰ هزار تومان نیست محاسبات راجع بطرق و شوارع و کارهای دیگر و مخارج متفرقه و اعتبارات تمام راجع به اداره محاسبات است بنده تصور میکنم یک اداره محاسباتی که کارش از ادار محاسبات سایر وزارتخانه‌ها زیادتر است همین اداره محاسبات وزارت فواید عامه است و دیگر اینکه نماینده محترم می‌فرمایند عده منشی این وزارتخانه زیاد است توضیحاً عرض می‌کنم فرضاً از لفظ منشی رتبه اداری است مثلاً محاسب اول یا محاسب دوم یا یک اعضای دیگری که همیشه در ادارات هستند برای این که یک رتبه برای آن‌ها معین شده باشد بسند منشی اول یا منشی دوم نوشته می‌شوند مثلاً محاسبه حساب اولی که با سند منشی نوشته شده در اداره محاسبات صرف محاسب است و اینکه منشی نوشته شده برای این است که یک رتبه ذکر شده باشد و با قانون استخدام که بعد از مجلس می‌گذرد رتبه‌های آنها را با آن قانون تطبیق نمایند
(بعضی گفتند مذاکرات کافی است)
رئیس - آقای تدین (اجازه)
سید محمد تدین - بنده دستورالدارم و منافاتی هم با کافی نبودن مذاکرات ندارد. مطابق توضیحاتی که آقای مخبر دادند که موافقت بین ایشان و وزیر حاصل شده است اولاً تقاضا میکنم توضیح بدهید که این چهار صد و هشتاد تومان که فرمودند از ماده سوم کسر شود همین طور بطور مطلق از مجموع مبلغ ماده کسر شده یا اینکه یکی از این مقامات حذف شده است تا بنیاً در محل محاسب اول بین الهالین نوشته شده (و معاون محاسبات) سؤال بنده راجع باین جمله معاون محاسبات است که مقصود از این جمله چیست؟
آیا مقصود این است که کمکی در کار محاسبات بکنند یا این که مخیر در غیاب مدیر می‌تواند قائم مقام او باشد این را هم توضیح بدهند.

مخبر - نسبت ببیلی که در این ماده کسر شده است علت این که بطور کلی عرض شد همان است که آقای رئیس فرمودند چاره جز این نیست که مبلغ ذکر شده باید از مبلغ کلی کسر شود ولی بنده در ضمن توضیحی که عرض کردم گفتم معادل حقوق محاسب دوم این توضیح بنده برای این بود که آقای وزیر در نظر داشتند محاسب دوم را حذف کنند نسبت بتوضیح دیگری که خواستند این را آقای معاون بهتر می‌توانند توضیح بدهند که نظرهاشان در اداره خودشان چیست؟ ولی معمولاً در هر جا که یک معاونی هست برای هر دو کار

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

است هم کمک می‌کند و هم در موافقتی که رئیس اداره نیست کفالت کار او را می‌کند و این ترتیب در همه جا مرسوم است.
معاون - همان طور که بیان فرمودند محاسب اول هم سمت معاون محاسبات را دارد و هم در مواقعی که رئیس محاسبات نباشد قائم مقام او است و کارهایی که در اداره محاسبات هست البته او باید انجام بدهد.
رئیس - مذاکرات کافی است
(جمعی گفتند کافی است)
رئیس - رای می‌گیریم بماده سوم بمبلغ (۴۶۲۰) تومان آقایانی که این مبلغ را تصویب می‌کنند قیام فرمائید.
(اغلب قیام نمودند)
رئیس تصویب شد.
ماده چهارم
(آقای منتصر الملک بشرح ذیل قرائت شد نمودند)
ماده چهارم - اداره کل فواید عامه و شطب آن (۱۴۷۰۰) تومان چهارده هزار تومان عده اعضاء ۱۹ نفر.
مخبر - قبلاً توضیحی عرض می‌کنم که در شرح این ماده قلم اولش که مدیر کل است بکلی حذف می‌شود و دو هزار و چهار صد تومان (۲۴۰۰) تومان تفاوت آن است و در همین ماده در شعبه چهارم یک مدیر برای تفتیش و تنظیم امتیازات ذکر شده که آنهم حذف می‌شود و معادل هزار و دو صد تومان حقوق او کسر می‌شود و در همین ماده سه هزار و شصت تومان (۳۶۰۰) تومان کم می‌شود در دایره انبیه هم هشتصد و چهل تومان (۸۴۰) تومان معادل حقوق بکنفران معمار - باشی کسر می‌شود که کلیتاً چهار هزار و چهار صد و چهل تومان کسری می‌شود.
رئیس - باقی بچند می‌شود؟
مخبر - الان عرض می‌کنم.
رئیس - باقی ده هزار و دو صد و شصت تومان است (۱۰۲۶۰) تومان آقای ارباب کیخسرو (اجازه)
ارباب کیخسرو - بنده در کمیسیون بودجه هم عرض کردم حالا هم عرض می‌کنم این ماده کامل نیست و یکی از مسائل عمده که باید ضمیمه این ماده شود مسائل طرق و شوارع شوسه دولتی است که یک گنج باد آوری است و هیچ نمی‌دانم دخلش چه می‌شود خرجش کجاست اگر آقای وزیر هم وعده بدهد بگوید بعد می‌دهم این بعد کی خواهد بود و حال آنکه یکسال و کسری است نتوانسته اند در سال چهار هزار و چهار صد و چهل تومان

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

مرتب است و بنده هم بکسورت دارم. علت ندارد مابین رای را بدهیم. خوب است آن صورت‌ها را بیارند و باین ماده ملحق کنیم و بعد رای داده شود بنده پیشنهادی هم داده ام که این ماده معوق بماند تا صورت مخارج را بیاورند و منضم باین ماده بشود تا این ماده بطور کامل مجلس بیاید و ما بتوانیم بطور کلی راجع به مخارج راه هاهم رای بدهیم برای این که نتیجه وزارتخانه‌ها اینهاست. آنوقت نتیجه معوق بماند و ما فقط دایره وزارتی را تشکیل بدهیم معنی ندارد این است که پیشنهاد کرده ام این ماده بکلی معوق بماند تا این که آن صورت‌ها به مجلس بیاید و کمیسیون نظریات خودش را بکند و بعد بمجلس بیاید و رای داده شود.
معاون - راجع بجمع و خرج راه صورت‌ها خواسته شده است البته می‌دانند که مسئله راه‌ها ادارات و ترتیبات مطولی دارد و قریب چهار صد یا صد هزار تومان مخارج آن است و یک بودجه باید سهل آسانی نیست و تمام بعضی از آن‌ها حاضر شده و تنه هم تقریب تهیه می‌شود.
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
(از مجلس خارج شده بودند)
رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)
سهام السلطان - موافقت.
رئیس - آقای اقبال السلطان؟
اقبال السلطان - بنده مخالفم.
رئیس - بفرمائید.
اقبال السلطان - آقایان نمایندگان تصدیق می‌فرمایند که در موضوع بودجه بواسطه کمی پول و عدم مطابقت دخل یا خرج باید خیلی دقت کرد ولی این راهم عرض می‌کنم که مخالفت بنده از این نقطه نظر نیست و چون وزارت فواید عامه اعتبار داده شده بودجه در حدود پنجاه هزار تومان تهیه کند آنهم مجبور باشد حتماً بآن میزان بودجه تهیه کند نقطه نظر بنده این است که باید تشکیلات وزارت خانه را ملاحظه کرد آن تشکیلاتی که لازم است باید بودجه اش را تصویب کرد و آن هائی را که لازم نیست باید حذف کرد که باالطبعه موجب آن هاهم از بین برود در این ماده چهارم در کمیسیون که مذاکره شد بالاخره این اور تصمیم گرفتند که مدیر کل را بردارند و حقوق آن که مابقی دو صد تومان است و در سال دو هزار و چهار صد تومان می‌شود از بودجه کسر شود و هم چنین صد تومان موجب مدیر تفتیش امتیازات است و هفتاد تومان حقوق معمار باشی نیز از آن محل کسر شود که در سال چهار هزار و چهار صد و چهل تومان

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد داده اند
آقا سید فاضل - فرض بنده محاسب دوم بودم که آقای مخبر قبول کردند لهذا پیشنهاد را مسترد می‌دارم
رئیس - آقای حاج میرزا عبد الوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبد الوهاب - بنده عرض می‌کنم برای شصت هزار تومان بودجه پنج هزار تومان حقوق محاسب زیاد است و همچنین حساب کرده ام برای وزارت فواید عامه ۳۰ نفر منشی نوشته اند بنده نمی‌فهمم این عده منشی برای چیست؟
خوب است آقای مخبر توضیح بدهند تا بنده بفهمم.

کسر شود اگر مطابق احتیاجات وزارت خانه ملاحظه کنیم بقیه بنده بیش از این ها باید کسر شود.

مثلا اداره طرق و شوارع زیاد است دایره معادن بکلی زائد است زیرا در دایره معادن هیچ کاری ندارند نه معدنی هست که در آنجا کار شود و نه صرف وقتی برای کار انداختن معادن می کنند فقط کارشان این است که در موقعی که اشخاصی بیدامی شوند و پیشنهادهایی برای گرفتن امتیاز معادن می دهند آن ها مذاکره کنند آن هم یک دایره مخصوصی لازم ندارد عقیده بنده این است که تشکیلات این ماده را این طور قرار بدهند مدیر کل را که دویت تومان حقوق دارد و حذف شده است بحال خود باقی بگذارند و عوض هم برای این شب که عرض کردم منحل شود معین کنند یک نفر معمار هم برای کارهای امین باو بدهند آن وقت بودجه این اداره هم در سال پنجاه و هفتصد تومان می شود می تواند کارهای شعبی که منحل شده است انجام بدهد و هیچ محتاج نیستند این چند شعبه از قبیل طرق و شوارع دایره امین دایره معادن دایره تنظیم و تقنی امتیازات را داشته باشند.

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - عرض ندارم. رئیس - آقای محمد هاشم میرزا.

(اجازه)

محمد هاشم میرزا - چون موافقت مخالفت نسبت بودجه حاضر بودخواستم عرض کنم مخالفتی که آقای ارباب یاد آوری کردند متعلق باین جانب است و مطلب دیگری است ولی مقصود بنده از این که عرض کردم موافقم نه این بود که بودجه را برانبارند بلکه مقصود بنده موافقت بودجه فعلی بود چون فعلا مذاکره در این بودجه است که ما می بینیم و آن چه را هم که آقای اقبال السلطان راجع به تشکیلات مذاکره فرمودند باید بخود وزارت خانه واگذار شود و آن ها ببینند چه دویاری لازم است و هر اداره چند منشی لازم است اگر محاسب می خواهند چند نفر محاسب برای رسیدگی به حساباتشان لازم است و الا اگر ما بخواهیم در این گونه تشکیلات مداخله کنیم گمان می کنم داخل وظایف قوه مجریه شده باشیم اگر یک قلمی در بودجه زیاد باشم می توانم مبلغ آن را حذف کنیم اما اگر بخواهیم این را بر داریم و آن را بگذاریم دخالت در تشکیلات کرده ایم که جزو وظایف قوه مجریه است و وظیفه قوه مقننه نیست و این که فرمودند دایره معادن شغلش این است که یک کاغذی باو نوشته شود و جوابی بدهند این

طور نیست - تقریباً شصت و هشت معدن در تحت اختیار آن اداره است و از بعضی ما باید عسور گرفته شود - یعنی اجازه نقدی ندارد مخصوصاً ذغال سنگ و غیره است که آن ها باید بدفاتر اشخاصی که استخراج می کنند رسیدگی کرده و نظارت کنند و مطابق مواد - مواد کثرت با آنها رفتار نمایند و اشکالی که برای مستاجرین معادن پیش می آید مدیر معادن باید رفع نماید پس همیشه مدیر معادن مشغول کار است و این یک کار لغوی نیست اما این که فرمودند اداره طرق و شوارع زیادی است باید عرض کنم که رسیدگی بامور این چهار صد یا صد و سی و سه راه و هم چنین جواب و سؤال بامردم و رسیدگی بشکایات آن ها خودش بیست نفر اعضاء لازم دارد و بنده باعه که در این بودجه نوشته شده موافقم و کم شدنش را علاوه بر آن که غیر ضروری می دانم اصلاً گمان نمی کنم امکان داشته باشد رئیس - آقایان مذاکرات را کفایت می دانند؟ (جمعی گفتند کافی است)

رئیس - پیشنهادات قرائت می شود.

(بمضمون ذیل قرائت شد) نسبت بمواد (۴ - ۵) بودجه وزارت فواید عامه بنده پیشنهاد می کنم.

۱ نظر باین که هنوز صورت مخارج اداری طرق شوسه دولتی منقسم نشده ماده ۴ موقوف بماند تا صورت مزبور ضمیمه و تکمیل شود.

۲ اداره فواید عامه و تجارت و فلاحه ضمیمه بیکدیگر و در تحت نظر یک نفر مدیر کل اداره شده و مدیر اداره فلاحه و تجارت از بودجه حذف شود.

ارباب کبخسرو رئیس - همانطور که عرض کردم هر چند پیشنهاد می شود آن مقداری که باید کسر شود موضوع کنید باقی رایشتهاد کنید آقای ارباب کبخسرو (اجازه)

جمع و خرجش هم الان در وزارت خانه هست بنده هم بک صورتی از آن دارم و گمان نمی کنم مهم تر از بودجه های چند کروری باشد که ب مجلس می آید بنده هم وزارت خارجه که باید تمام مخارج سفرای خودش را قبلاً پیش بینی کند در صورتی که جمع و خرج و دخل این راهها هم در وزارت خانه هست اگر علتی ندارد چرا صورت نمی دهند و جزو این بودجه ب مجلس پیشنهاد نمی کنند و اگر علتی دارد باید رفع شود و بنده نسبت به هم خود نمی توانم راههای ساخته که بدست دولت ما رسیده است گذشته از این که اطلاع دارم بچه خرابی است و محاسباتش از روی چه اغتشاشی است بودجه وزارت فواید عامه را بگذاریم و اجازه مرکزی حقوق بگیرند و بی کار بنشینند تا وقتی اگر میل کردند بودجه طرق و شوارع را ب مجلس بیارند بنده نسبت به هم خود قسمی که خورد هم نمی توانم اینجا بنشینم و تماشاچی باشم و عرض می کنم بودجه باید کامل باشد و بودجه قطعه قطعه به مجلس آوردن معنی ندارد بنده نگفتم روشد بلکه تقاضا کردم این ماده موقوف بماند تا وزارت فواید عامه بودجه طرق و شوارع را آورده و باین بودجه ضمیمه شود آن وقت ب مجلس بیاید و مجلس نظریه خودش را بگوید در صورتی که بنده می دانم صورتش هم مرتب است و باید ب مجلس بیاید تا مجلس هم از دخل و خرج آن مسبوق شود راجع بشعبات فلاحه و تجارت هم بنده عرض کردم یک فواید عامه لازم نیست خیر لازم است و باید این وزارتخانه یک وزارتخانه صحیحی شود و تا بحال متأسفانه بنده ندیده ام اداره فلاحه و تجارت یک قسمی برداشته باشد که حالا ما محتاج باشم بودجه این دویار با عرض طول را تصویب بکنیم بنده بدون این که وارد این جزئیات بشوم عرض کردم یک مدیر برای بودجه امسال کفایتی است انشاء الله برای سال آتی اگر زیادتر بخواهند باید در حدود بودجه کمی نویسد پیشنهاد کنند

محمد هاشم میرزا - اجازه

بدهید بنده توضیح بدهم آقای ارباب بن تهمت زدند رئیس - بعد از آقای معاون توضیح بدهید.

معاون وزارت فواید عامه - در خصوص اداره طرق و شوارع که آقای ارباب کبخسرو فرمودند بنده عرض می کنم قبل از این که این راهها بدوالت ایران واگذار شده باشد وزارت فواید عامه یک اداره طرق و شوارعی داشته است برای اینکه امورات راههایی که در دست دولت است به آنجا مراجعه شود و اینکه فرمودند بودجه طرق و شوارع حاضر است عرض می کنم فقط راه منصور براه طهران و انزلی نیست

بلکه ما تهیه بودجه راه طهران و قم و دربار را هم کرده ایم این بودجه که تقدیم شد بودجه مرکزی وزارتخانه است همین که این بودجه گذشت متعاقب آن بودجه راه شمال و راههای دیگر تقدیم خواهند شد رئیس - (خطاب بشاهزاده محمدعلی میرزا) توضیح بدهند محمد هاشم میرزا - بنده تعجب می کنم که آقای ارباب برایش بنده گوش ندادند تند نویسا حاضر هستند بصورت نطق بنده مراجعه بکنند به پیشینده که آقایان همه گوش می دادند شیشه اندیشه همه چیز می نگفتم ام و اول هم توضیح داده ام که مقصود بنده از موافقت این است که با این بودجه که فعلاً مطرح است موافقت نه با نیامد بودجه راه مخصوصاً توضیح دادم و عرض کردم که با آمدن بودجه طرق و شوارع مخالف نیستیم و نمی دانم آقای ارباب بچه مناسبت این لفظ را به بنده نسبت دادند خوب است در تند نویسی درست ملاحظه کنند پیشینده چو چیزی نوشته شد است

مخبر - البته وظیفه مجلس و علی الغصوب کمیون بودجه این است که همیشه نگران یک بودجه های جمع و خرج کلی ملکت باشد و هم منظور که آقای ارباب کبخسرو فرمودند بودجه راهها از نقطه نظر اینکه هائات خیلی زیادی دارد و یک مواظبتی فوق العاده لازم است تا راهها درست نگاهداری شود کمیون هم همیشه این مطلب را در نظر داشته است و مکرر بوزارت فواید عامه تأکید نموده و وزارت فواید عامه اقداماتی برای تهیه و تقدیم این بودجه ها نموده اند و موافق آنچه بنده اطلاع دارم و آقای معاون هم تأیید فرمودند شاید تقدیم آن تاخیری هم نداشته باشد و عقرب؟

مجلس می آید ولی در این موقع که بودجه وزارت فواید عامه مطرح است از یک ماده که بودجه دوائر دیگر هم غیر از اداره راه در آن نوشته شده است بنده نمی دانم تا چه اندازه خوب خواهد بود که ما تصویب این ماده را تا تقدیم بودجه راهها بتعویق بیندازیم بنابر این بنظر بنده این پیشنهاد خوب پیشنهادی نیست و بنده خیال می کنم که اگر آقای ارباب کبخسرو که همه ما با ایشان موافقم حاضر شوند و به اطمیناناتی که می دهند که منقریب بودجه راهها را ب مجلس تقدیم خواهند نمود قانع شوند و نسبت به پیشنهاد خودشان تقاضای اخذ رأی نفرمایند خیلی بهتر خواهد بود زیرا در آن صورت تکلیف قدری مشکل خواهد بود

رئیس - آقای ارباب کبخسرو (اجازه)

ارباب کبخسرو - با اظهارات آقای مخبر اگر آقای معاون وزارت فواید عامه وقت صریح معین نمایند که کمی بودجه را هم خواهند نمود بنده متقاعد خواهم شد معاون وزارت فواید عامه - تا با نازده روز دیگر ممکن است بودجه راهها تقدیم مجلس شورای ملی بود ارباب کبخسرو - بنده قانع شدم رئیس - بنا بر این منظور آقای رفعت الدوله انجام گرفت رئیس - آقای محمد ولی میرزا چقدر کسر نمودند؟ محمد ولی میرزا - پیشنهاد اول کمیسیون (۱۴۷۰۰) چهارصد هزار و هفتصد تومان بود لیکن خود کمیسیون پس از آنکه آن مبلغ را کسر نمود (۱۰۲۶۰) ده هزار و دو صد و شصت تومان شد حالا بنده پیشنهاد می کنم حقوق دو نفر مدیر یعنی (۲۴۰۰) دو برابر چهار صد تومان هم کسر و میزان ماده (۷۸۶۰) هفت هزار و هشتصد و شصت تومان شود رئیس - سه فقره پیشنهاد است یکی پیشنهاد کمیسیون که (۱۰۲۶۰) تومان است ثانیا پیشنهاد محمد ولی میرزا که (۷۸۶۰) تومان و دیگری پیشنهاد آقای اقبال السلطان است که (۵۷۰۰) تومان است باید رأی بگیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای محمد ولی میرزا توضیح بدهم رئیس بفرمایند محمد ولی میرزا - بنده ۴ نفر مدیر را در یک اداره زیاد می دانم یک نفر را ابتدا کمیسیون حذف نمود و دو مدیر دیگر را هم بنده ضمیمه می کنم رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای محمد ولی میرزا آقایانی که قابل توجه می دانند قیام نمایند (دو نفر بیشتر قیام نمودند)

جا معین کرده اند زیادی است فقط یک نفر مدیر کل فواید عامه باماهی دویت تومان و یک معاون باماهی صد تومان و یک منشی اول باماهی شصت تومان و یک نفر منشی دوم باماهی چهل و پنج تومان و یک نفر معمار باماهی هفتاد تومان می توانند کارهایی که برای اداره شرح داده شده انجام دهند بنده نمی دانم دائره طرق و شوارع چه کارهایی را انجام داده و دائره معاون چه می کند و همچنین سایر دویار از این جهت است که عرض می کنم همین اداره بامعین بودجه که پیشنهاد کرده ام کار تمام این چهار دایره را با کمال خود انجام میدهد و مخارجش هم بیش از پنجاه هزار و هفتصد تومان نمی شود رئیس - باید رأی بگیریم آقایانی که پیشنهاد آقای اقبال السلطان را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد رأی می گیریم پیشنهاد کمیسیون یعنی (۱۰۲۶۰) تومان آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد عجاله چند دقیقه تنفس می شود (در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از بیست دقیقه مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - ماده پنجم مطرح است (بمضمون ذیل قرائت شد) ماده پنجم - اداره تجارت و فلاحه و جنگلها عده اعضاء در فقره حقوق سالیانه ۷ هزار و دو صد و شصت تومان رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

آقای میرزا علی کازرونی - بنده مقصود اظهار مخالفت با این ماده نیست بلکه می خواهم سؤال کنم که آیا این مؤسسات رهنی چه چیز است؟ آیا این کلمه رهن همان است که در شرع مقدس وارد شده و از روی همان موازین وضع شده و یک دائره برای آن معین گشته یا اینکه دائره است برای آن مؤسسه های خلاف شرعی که پول تنزیل می دهند و برخلاف تصریحات قرآن عمل می نمایند؟ آیا برای آن کار خلاف شرع در وزارتخانه دائره تعیین شده العباد بالله بنده چنین چیزی عقیده ام این است مجلس بواسطه مداخله در بودجه وزارتخانه ها ورود کسر و حذف آن ها باید داخل در تشکیلات هم بشود زیرا اگر داخل در تشکیلات نشود ممکن است آنها یک بودجه بیارند و هزار نفر اعضاء برای خوردن بکنند آیا ما باید بمنزله این که در تشکیلات نباید دخالت کنیم تمام را قبول و تصویب نماییم؟ از این جهت است که بنده داخل در تشکیلات وزارت فواید عامه شدم و عرض کردم این چند نفر مرا که در این

بر موازین شرعیه است و نمی توانیم چیزی که برخلاف شرع باشد تقوه نماییم باین جهت بنده با این قسمت مخالفم معاون وزارت فواید عامه - چون سابقاً یکمقدار زیادی شکایات در موضوع این مؤسسه ها از طرف اشخاصی می شد و اسباب زحمت مردم می شدند این بود که در تحت چندین ماده این مؤسسات رهنی تشکیل شد و اشخاصی حاضر شدند که سرمایه خود را بمان آورده و در واقع یک کارگشائی از مردم نمایند و چیزی هم که خلاف شرع انور باشد در آنجا واقع نمی شود فقط در مقابل آن پولی که داده می شود یک شیئی رهن گذارده می شود و برای آن شیئی یک حق الحفظه معین کرده اند که در بابات می دارند و آن هم برضایت طرفین است رئیس - آقای عماد السلطنه - بنده در تأیید اظهارات آقای کازرونی عرض می کنم راجع باین مؤسسات رهنی اینکه آقای معاون فرمودند حق الحفظه است آن قسمت صحیح است و معظور شرعی هم ندارد ولی از قراریکه اطلاع پیدا کرده ام این مؤسسات تومانی هشت شاهی تنزیل دریافت میدارند و صریحاً هم می گویند وزارت فواید عامه بما اجازه داده است که از این قرار دریافت داریم در صورتی که بنده یک موقعی راجع باین مطلب سؤال کردم و عرض کردم در موازین شرعیه ما این مؤسسات رهنی بیش از هفتاد و شش تومان نبود آن وقت برای یک مؤسسه که با مردم این طور سلوک می کنند و هیادیاتش هم اینقدر است بنده نمی توانم موافقت نمایم یک دایره با این مقدار بودجه تشکیل بدهیم.

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده تصور نمیکنم هیچیک از آقایان نمایندگان نسبت باصل قضیه یعنی نسبت برنج و تنزیل که برخلاف شرع است موافقت داشته باشند ولی مطلب این است که یک شعبه در وزارت فواید عامه برای جلوگیری از این خودسرانه ها تشکیل شده

آیا میفرمایند این شعبه را لازم نداریم و باید این مؤسسات را آزاد گذارد که هر کاری بخواهند بکنند یا اینکه برخلاف این شعبه در وزارت فواید عامه لازم است تا نظارت بکنند و این رنج را موقوف بکنند و یک قراردادی بنویسند که در موقع استقراض مردم این مقدار صدمات نرسد و البته بقیه بنده وجود یک چنین اداره در وزارت فواید عامه لازم است یا یک نفر ناظر داشته

بنده تقاضا میکنم وزارت فواید عامه که با هم او این شلتها نسبت ب مردم میشود از این مؤسسات جلوگیری کند والا تأسیس یک چنین اداره در وزارت فواید عامه علاوه بر اینکه خلاف شرع و خلاف قانون است خلاف مردانگی و حیثیت ما است که به پیشین چنین چیزها در این مملکت واقع می شود

باشد و نظارت داشته باشد که مردم اموالی را که باین مؤسسات میبرند حیث و میل نشود و تصور نمیکنم در این مطلب مخالفی باشد معاون وزارت فواید عامه - همانطور که نماینده محترم فرمودند در واقع نظر وزارت فواید عامه از تأسیس این دائره حفظ اموال مردم است زیرا سابقاً اشخاصی بودند که اثاثیه مردم را گرو می گرفتند و وقتی میخواستند اسباب خود را از گرو خارج نمایند معلوم نبود که شخص رهن دهنده کجا رفته و شاید از طهران هم خارج میشده است این بود که مواد مخصوصی راجع باین مؤسسات از تصویب دولت گذشت و باین رو اشخاصی که این قبیل مؤسسات را تأسیس میخوانند مجبور بودند که مقدار سرمایه و محل خود را بدوالت معرفی کنند و یک نفر هم از طرف وزارت فواید عامه در موقع تقویم مال حراج آن حاضر میشد تا اموال مردم بر اینگان نرود بنابراین این دائره برای رفاهیت حال مردم تأسیس شده است

رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)

آقا سید فاضل - بنده فرمایشات آقای کازرونی را تأیید کرده و عرض میکنم همه آقایان نمایندگان با آن فرمایشات موافقت فرمایند

فرمایشی هم که آقای معاون راجع به حق الحفظه فرمودند و آقای عماد السلطنه تأیید کردند گمان نمی کنم مسئله صحیحی باشد این مؤسساتها یک وقایع ناهنجاری در محلات تهران تولید نموده اند در تهران در محل در هر خیابان چندین مؤسسه رهنی است و در حقیقت اگر شخص بامردم مخالطه داشته باشد و این وقایع را ببیند تصدیق می کند که رفت انگیز است خانه بنده در معربک خیابانی واقع شده است که در آن خیابان چند مؤسسه رهنی بلز شده است و وقتی من عبور میکنم می بینم تمام اهالی این مملکت اموالشان را روی سرشان گذارده باین مؤسسه ها میبرند آقای عماد السلطنه فرمودند تومانی هشت شاهی می گیرند

تومانی یک قران دو قران ده شاهی دو عباسی از مردم تنزیل میگیرند و بالاخره اثاثیه هم از بین میرود و یک قبض هم چاپ کرده اند که اگر در سر یکماه مهلت پول را نیاوردند اثاثیه حراج خواهد شد و باین ترتیب تمام زندگانی مردم از بین میرود بنده تقاضا میکنم وزارت فواید عامه که با هم او این شلتها نسبت ب مردم میشود از این مؤسسات جلوگیری کند والا تأسیس یک چنین اداره در وزارت فواید عامه علاوه بر اینکه خلاف شرع و خلاف قانون است خلاف مردانگی و حیثیت ما است که به پیشین چنین چیزها در این مملکت واقع می شود

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا

(اجازه)

محمد هاشم میرزا - چون بودجه برای شایات لازم است بنده هر چه دقت می کنم در این باره راجع باین مطلب نمی بینم باینجهت سؤال می کنم آیا بودجه علیحده دارد یا خیر و همان بودجه است ؟

مخبر - در بودجه که پیشنهاد شده است آنجا بیکه نوشته است شعبه جنگلها باید نوشته شود شعبه جنگلها و آبها که مقصود همان شایات باشد کلمه آبها از طبع افتاده است .

محمد هاشم میرزا - پس باید اضافه شود رئیس - آقای تدین

(اجازه)

تدین - بنده هر ایشم راجع بقسمت مؤسسات رهنی است

آقای معاون وزارت فواید عامه اظهار نمودند دائره که در وزارت فواید عامه مخصوص این مؤسسات تشکیل شده برای این است که در موقع تقویم و حراج اثاثیه یک نظارتی داشته باشد آنچه بنده اطلاع دارم در موقع تقویم اشتباه ناظر مخصوصی از طرف وزارت فواید عامه حاضر نیست زیرا مکرر اتفاق افتاده است که خود من در مقابل یکی از مؤسسات استاده بودم و

اشخاصی که اموالشان را آورده اند صاحب مؤسسه موافق میل خودش آنها را تقویم کرده و سندی باو داده است بدون اینکه نظارتی از طرف وزارت فواید عامه شده باشد در موقع حراج هم همین حکم را دارد یعنی یک حکم عمومی دارد که هر وقت در معالی حراج باشد نماینده وزارت مالیه در آنجا حاضر میشود .

در هر صورت این مؤسسه نامشروع است و قانون منظم عادلانه راجع به آن از مجلس نگذشته است و باین وضعیت حاضر همه آقایان اصلاح دارند که یک مقدار را اثاثیه زیادی از صاحبان اموال می گیرند و صاحبان اموال هم از نقطه نظر اضطرار مجبورند از اموال خود صرف نظر نمایند و از این حیث لطمه زیادی ب مردم می خورد .

بنده عقیده ام این است مادام که یک ترتیب و قانون صحیحی راجع باین مؤسسات از مجلس نگذشته است مانعی توانم قائل شوم که یک دائره مخصوص برای آن در وزارت فواید عامه تشکیل دهند . مطلب دیگر راجع تشخیص خودم است گرچه تمام این مؤسسات را غیر مشروع می دانم ولی

از قراریکه شنیدم چندی قبل در حدود دروازه قزوین یکی از این مؤسسات تشکیل شده و در روی تابوئی خود نوشته است . مؤسسه رهنی تدین در صورتیکه روح بنده ابدأ از این مؤسسه خبر ندارد و سرمایه هم نداشته ام و نتیجی از این است که اسم یک مؤسسه غیر مشروعی را هم تدین که اسم

فامیلی بنده است گذارده اند و در هر صورت عقیده ام این است که در بودجه وزارت فواید عامه هم اسمی راجع باین مؤسسات نیاید باشد .

مخبر - بنده لازم است در این جا توضیح دهم در کمیسیون بودجه هم که این بودجه را تصویب کردیم باسم دائره تجارت تصویب شده . منتهی مؤسسات رهنی بآن ضمیمه شده است و مذاکرت مهم در روی زمین دائره تجارت بود و آقایان تصدیق می فرمایند که دائره تجارت یک کارهای دیگری دارد .

مقصود این است که مبادا یک سوء تفاهمی بشود کدر کمیسیون بودجه مؤسسات رهنی تصویب شده است بلکه فقط مذاکرات راجع بدائره تجارت بود .

حالا نسبت بمؤسسه رهنی هم اگر یک مذاکراتی باید شود دو صورت دارد یکی این است که اسم را از بودجه برداریم و همان دائره تجارت کدر وزارت خانه لازم است رأی بدهیم و شوق دیگر اینکه اگر بخواهیم در اصل مسئله از نقطه نظر بودجه داخل تشکیلات بشویم آن مطلب علیحده است .

رئیس - آقای کازرونی (اجازه) آقای میرزا هلی کازرونی - آقای تدین گویا می خوانند تقریباً شکایت بکنند از اینکه کلمه تدین روی یک مؤسسه نامشروعی گذارد شده . بنده عرض می کنم فرق نمی کند اگر حق الحفاظه بگیرند همین حال را دارد استعمال این کلمات برای یک مؤسسه که با اساس هریمت لطمه وارد می آورد .

در هر صورت بر خلاف شرع است معنادار وزارت فواید عامه یک قوانینی برایش معین می کنند و حق هم میگیرند آنوقت بنده باید این شعر را بخوانم آنچه آنها قمار میازند شتلس صرف شیخ میسازند چون صرف شیخ می شود مشروع می شود ؟

چون قانون صحیحی برای آن نوشته شده مجاز هستند که معامله کنند بواسطه اینکه دولت برای یک مؤسسات نامشروعی قانونی وضع کرده است و یک نام مشروع مسجلی رامیاج کرده ام نمی توانیم .

زیر بار برویم اگر شعبه در وزارت فواید عامه برای این مؤسسات نام مشروع هست باید حذف شود . ولی اگر این شعبه برای برداشتن این مؤسسه است . بنده کاملاً موافقم و اگر برای این که آنها را در تحت تنظیمات می آورد و تومانی فلاقتی بوزارت خانه بدهند و تومانی

دو عباسی یا بیشتر تنزیل بگیرند ممکن نیست ما مسلمانها یک چنین وزارت خانه داشته باشیم .

رئیس - باید عرض کنم که در ماده چهارم بنده لفظ رهنی نمی بینم و فقط اداره فلاحات تجارت نوشته شده است (بعضی گفتند در قسمت آخر ماده می نویسند دائره تجارت و مؤسسات رهنی)

رئیس - شرح ماده از تصویب مجلس نمی گذرد و قانونیست ندارد .

بصل ماده رأی خواهید داد منتهی هر چه از مبلغ حذف شود ببقیه رأی داده می شود .

آقای محمدولی میرزا (اجازه) محمد ولی میرزا - بنده سؤالی از آقای معاون راجع باین شعبه فلاحات دارم خواستم ببینم در این مدت این شعبه فلاحات چه کرده و ایجاد این شعبه را در وزارت فواید عامه چه چیز ایجاد میکند ؟

معاون وزارت فواید عامه - دائره فلاحات یک دائره جدیداً تأسیسی است ابتداء از نقطه نظر مدرسه که برای فلاحات تأسیس شده بود . این شعبه تشکیل شده و اقداماتی کرده بود یک اندازه هم موفقیت حاصل شد و بعضی اقدامات دیگر هم در باب نباتات کرده در واقع دو سال شعبه فلاحات در این وزارت خانه دایر شده است و در حقیقت یک زمینیه هائی تهیه کرده است که در آتیه اقدامات صحیحی بنماید

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه) محمد هاشم میرزا - بنده در همین ماده پیشنهاد کردم که بعد از آن ۵۰۰ تومان ببقیه رأی گرفته شود

رئیس - آقای جلیل الملک (اجازه) جلیل الملک بنده راجع بمؤسسات رهنی عرضی دارم در این جا نوشته است دائره فلاحات و تجارت و مؤسسات رهنی بعد می نویسند شعبه فلاحات بنده پیشنهاد می کنم دائره مؤسسات رهنی برداشته شود فقط فلاحات نوشته شود و یک مدیر و یک منشی و یک نباتات هم کافی است

تومان را کسر کردید مؤسسه حذف نمی شود باید قانونی پیشنهاد کرد از مجلس بگذرد

رئیس - آقای نظام الدوله راجع بموضوع پیشنهادی کرده اند (آقای منتصر الملک بشرح ذیل قرائت نمودند) بنده پیشنهاد می کنم که نظامنامه شعبه کمیسیون مجلس از طرف وزارت فواید عامه تقدیم شود که یک قانونی برای این مسئله وضع شود که در ضمن هم تسهیل بر عموم بشود و هم از این جهت نظر نمایندگان مطمئن شود

معاون وزارت فواید عامه - نظامنامه راجع باین مسئله تهیه شده و تقدیم می شود .

رئیس - (خطاب به آقای نظام الدوله) بفرمائید بنده پیشنهاد می کنم که نظامنامه شعبه کمیسیون مجلس از طرف وزارت فواید عامه تقدیم شود که یک قانونی برای این مسئله وضع شود که در ضمن هم تسهیل بر عموم بشود و هم از این جهت نظر نمایندگان مطمئن شود

معاون وزارت فواید عامه - این شعبه تشکیل شده و اقداماتی کرده بود یک اندازه هم موفقیت حاصل شد و بعضی اقدامات دیگر هم در باب نباتات کرده در واقع دو سال شعبه فلاحات در این وزارت خانه دایر شده است و در حقیقت یک زمینیه هائی تهیه کرده است که در آتیه اقدامات صحیحی بنماید

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه) محمد هاشم میرزا - بنده در همین ماده پیشنهاد کردم که بعد از آن ۵۰۰ تومان ببقیه رأی گرفته شود

رئیس - آقای جلیل الملک (اجازه) جلیل الملک بنده راجع بمؤسسات رهنی عرضی دارم در این جا نوشته است دائره فلاحات و تجارت و مؤسسات رهنی بعد می نویسند شعبه فلاحات بنده پیشنهاد می کنم دائره مؤسسات رهنی برداشته شود فقط فلاحات نوشته شود و یک مدیر و یک منشی و یک نباتات هم کافی است

رئیس - آقای جلیل الملک (اجازه) جلیل الملک بنده راجع بمؤسسات رهنی عرضی دارم در این جا نوشته است دائره فلاحات و تجارت و مؤسسات رهنی بعد می نویسند شعبه فلاحات بنده پیشنهاد می کنم دائره مؤسسات رهنی برداشته شود فقط فلاحات نوشته شود و یک مدیر و یک منشی و یک نباتات هم کافی است

رای گرفته شود .

رئیس - مبلغش را معین بفرمائید تا رأی بگیریم آقای کازرونی پیشنهاد جنابعالی راجع بچه چیز است ؟

آقای میرزا علی کازرونی - اولاً نظر بنده این است که جمله مؤسسات رهنی حذف شود .

(بعضی از نمایندگان ششصد تومان است و حذف شد) کازرونی - بلی بنده اشتباه کردم .

رئیس - بنده هم می دانستم اشتباه کرده اند ۳ فقره پیشنهاد دیگر رسیده است یکی از آقای محمدولی میرزا مبلغ ۴۹۸۰ تومان و یکی هم از آقایان حاج میرزا مرتضی و محمد هاشم میرزا و جمعی دیگر بمبلغ ۱۶۶۱۰ تومان

حاج میرزا عبدالوهاب - یک پیشنهادی هم بنده داده بودم رئیس - تفاوت نمی کنند تمام پیشنهادها یکی است

حاج میرزا عبدالوهاب - خیر پیشنهاد بنده راجع به فلاحات بود رئیس - پس توضیح بدهید

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده عرض می کنم این شعبه فلاحاتی که در اینجا باید رفع احتیاجات عامه راهم کرد و به نظر نظر ربات آقایان نمایندگان نباید قائل بود البته در آن نظامنامه که بکمیسیون می آید آقایان دقت می کنند و آنچه مخالف با قوانین شرع باشند از بین برمی دارند بقیه را تصویب می کنند

مخبر - آقای حاج میرزا عبدالوهاب با اصل مطلب مخالف نیستند و گمان می کنم اگر یک توضیحی داده شود ایشان موافق شوند شعبه فلاحاتی مدتی نیست تأسیس شده که یک اقداماتی در مملکت بکنند و هر وقت یک مؤسسه تأسیس شود یک مدتی وضعیتش اینطور خواهد بود و در اول تمام اقدامات نمود یک اقداماتی می کند و به دستمدرجاً بیک جایی میرسد و ممکن است شروعش را از امروز فرض بفرمائید

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه) حاج میرزا عبدالوهاب - چون بودجه برای یکسال است و ششماه از سال گذشته است بنده عرض می کنم در عرض این ششماه چه کرده است که بعد بکنند پس خوب است بودجه برای ششماه بعد نوشته شود که از این بیمد انشاء الله داخل عملیات شود

رئیس - رأی می گیریم بپیشنهاد آقای حاج میرزا عبدالوهاب یعنی (۵۲۵۰) تومان آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه مودانند قیام بفرمائید . (همه قلیلی قیام نمودند) رئیس - قابل توجه نشد . پیشنهاد آقای فتح الدوله (بتفصیل ذیل خوانده شد) بنده پیشنهاد می کنم شعبه و دائره تجارت و مؤسسات رهنی تجزیه شود و علیحده رأی گرفته شود و تصویب این است که یکدفعه بضمیمه ششصد تومان متصدی رهنی رأی گرفته شود یکدفعه بی ضمیمه متصدی رهنی

رای گرفته شود . رئیس - مبلغش را معین بفرمائید تا رأی بگیریم آقای کازرونی پیشنهاد جنابعالی راجع بچه چیز است ؟

آقای میرزا علی کازرونی - اولاً نظر بنده این است که جمله مؤسسات رهنی حذف شود .

(بعضی از نمایندگان ششصد تومان است و حذف شد) کازرونی - بلی بنده اشتباه کردم .

رئیس - بنده هم می دانستم اشتباه کرده اند ۳ فقره پیشنهاد دیگر رسیده است یکی از آقای محمدولی میرزا مبلغ ۴۹۸۰ تومان و یکی هم از آقایان حاج میرزا مرتضی و محمد هاشم میرزا و جمعی دیگر بمبلغ ۱۶۶۱۰ تومان

حاج میرزا عبدالوهاب - یک پیشنهادی هم بنده داده بودم رئیس - تفاوت نمی کنند تمام پیشنهادها یکی است

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده عرض می کنم این شعبه فلاحاتی که در اینجا باید رفع احتیاجات عامه راهم کرد و به نظر نظر ربات آقایان نمایندگان نباید قائل بود البته در آن نظامنامه که بکمیسیون می آید آقایان دقت می کنند و آنچه مخالف با قوانین شرع باشند از بین برمی دارند بقیه را تصویب می کنند

مخبر - آقای حاج میرزا عبدالوهاب با اصل مطلب مخالف نیستند و گمان می کنم اگر یک توضیحی داده شود ایشان موافق شوند شعبه فلاحاتی مدتی نیست تأسیس شده که یک اقداماتی در مملکت بکنند و هر وقت یک مؤسسه تأسیس شود یک مدتی وضعیتش اینطور خواهد بود و در اول تمام اقدامات نمود یک اقداماتی می کند و به دستمدرجاً بیک جایی میرسد و ممکن است شروعش را از امروز فرض بفرمائید

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه) حاج میرزا عبدالوهاب - چون بودجه برای یکسال است و ششماه از سال گذشته است بنده عرض می کنم در عرض این ششماه چه کرده است که بعد بکنند پس خوب است بودجه برای ششماه بعد نوشته شود که از این بیمد انشاء الله داخل عملیات شود

رئیس - رأی می گیریم بپیشنهاد آقای حاج میرزا عبدالوهاب یعنی (۵۲۵۰) تومان آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه مودانند قیام بفرمائید . (همه قلیلی قیام نمودند) رئیس - قابل توجه نشد . پیشنهاد آقای فتح الدوله (بتفصیل ذیل خوانده شد) بنده پیشنهاد می کنم شعبه و دائره تجارت و مؤسسات رهنی تجزیه شود و علیحده رأی گرفته شود و تصویب این است که یکدفعه بضمیمه ششصد تومان متصدی رهنی رأی گرفته شود یکدفعه بی ضمیمه متصدی رهنی

صدی پنج و صدی هفت و بالاخره خیلی که فوق باشد از صد نه و صدده تجاوز نمی کند و هر کس بخواهد بیشتر از این ربح با تنزیل بگیرد بموجب قانون حکم ذرذرا دارد و معاکمه و تنبیه می شود و شما امروز قبل از این که نظامنامه برای مؤسسات رهنی بشناسید می خواهید بموجب این ماده این مؤسسات رهنی فعلی را تصدیق کرده باشید

رئیس - بلاوه یک اشکال نظامنامه هم هست ماده هشتم اجازه نمی دهد هر مبلغی که دولت و کمیسیون بودجه پیشنهاد کرده چیزی اضافه کنیم . بالاخره دو پیشنهاد باقی می ماند یکی از طرف آقای محمدولی میرزا و یکی دیگر از طرف خود کمیسیون در واقع یک پیشنهاد باقی است . رأی می گیریم به پیشنهاد آقای محمد ولی میرزا (۴۹۸۰) تومان آقایانی که این پیشنهاد را قابل توجه می دانند قیام بفرمائید

(فقط آقای محمدولی میرزا قیام نمودند) رئیس - قابل توجه نشد . رأی می گیریم به (۱۶۶۱۰) تومان آقایانی که تصویب می کنند قیام بفرمائید

(اکثر نمایندگان قیام نمودند) محمد هاشم - مؤسسات رهنی هم حذف شد .

رئیس - بلی ششصد تومان باسم مؤسسات رهنی بود که حذف شد و همین طور رأی گرفتیم . از شرح ماده هم حذف خواهد شد ماده ششم قرائت می شود

(آقای منتصر الملک بمضمون ذیل قرائت نمودند) مستخدمین (۴۲۷۲) تومان رئیس - مخالفی نیست (گفته شد خیر)

رئیس - رأی می گیریم بماده ششم بمبلغ (۴۲۷۲) تومان آقایانی که تصویب می کنند قیام بفرمائید (غالب نمایندگان قیام نمودند) رئیس - تصویب شد . ماده هفتم (بتفصیل ذیل قرائت شد) مدرسه رنگ رزی ۳۶۰۰ تومان

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا - بلی موافقم رئیس - آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - لایحه راجع برنک رزی و قالی باقی جدیداً بکمیسیون فواید عامه آمده و تحت مطالعه است قبل از گذشتن آن لایحه تصور نمی کنم لازم باشد در اینجا یک اعتباری داده شود معاون وزارت فواید عامه - لایحه ایست راجع بکارخانه کبریت سازی در طهران تقدیم می شود (بعضی گفتند چه بود) رئیس - لایحه راجع بکارخانه کبریت سازی است جلسه آتیه فردا چهار

ساعت بظهر مانده مدرس - چهار ساعت زیاد است سه ساعت و نیم معین بفرمائید

رئیس - چهار ساعت گفته می شود در ساعت دوونیم تشریف می آورید محمد هاشم میرزا - همه اینطور نیستند بعضی دیر می آیند

رئیس - بسیار خوب سه ساعت و نیم بظهر مانده دستور اولاً راپرت کمیسیون مبتکرات راجع بانضمام خلجستان بعوزه حکومتی قم ثانیاً راپرت کمیسیون عدلیه راجع بتعین تکلیف لایحه قانونی هیئت منصفه ثالثاً تعیین تکلیف نمایندگان کی پور رضا رابعاً سئوالات

آقا سید محمد تقی طباطبائی - تقاضا می کنم راپرت کمیسیون عرایض هم قرائت شود .

رئیس - راپرت کمیسیون عرایض هم ضمیمه می شود آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده عرض می کنم شهریه ها که بنده عقیده نداشتم تصویب شد و حواله هایش هم صادر شده ولی مستمریات که مال فقرا و مضفا است همینطور مانده است خوب است لایحه مستمریات را هم جزء دستور بگذارید و یکی از این مطالب که جزو دستور گذارده شده خارج شود

رئیس - مستمریات راجع بی بودجه است و دستور فردا را قبلاً مذاکره در امور متفرقه معین فرموده آید آقای سهام السلطان (اجازه)

سهام السلطان - راجع بمالیاتی که از تصویب مجلس نگذشته و در ولایت اخذ می شود مکرر تقاضا شد که پیشنهاد آن مالیاتها از طرف دولت بمجلس تقدیم شود ولی مدتها می گذرد و معلوم نیست کی تقدیم می شود و در ولایت امالیات یک مالیاتی مجدداً گرفته می شود مثلاً یک مالیاتی در عراق باسم انکور گرفته می شود که تا بحال سابقه نداشته و گرفته نمی شد در حالی که از باغات مالیات می گیرند استعدا می کند تا کیدی از طرف مقام ریاست بهیئت دولت بشود که تکلیف مردم در مقابل این مالیاتها معلوم شود

رئیس - اینها هم جزو تظلماتی است که در راپرت کمیسیون عرایض نوشته شده و در موقعی که بمجلس می آید تکلیفی معلوم می شود (مجلس یک ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد) جلسه ۱۳۸ صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه بیست و هشتم محرم ۱۳۴۱ مطابق ۲۹ سنبله ۱۳۰۹ مجلس دو ساعت قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید صورت